

KAPITULLI 5

RREGULLAT DHE LIGJI

Arsimi i mesëm

Cilat rregulla na shërbejnë më mirë?

Një lojë vendimmarrje

5.1 dhe 5.2 Pse një komunitet ka nevojë për rregulla?

Rregullat janë mjete për të zgjidhur problemet

Nxënësit hartojnë një kuadër institucional

5.3 Cilat rregulla na shërbejnë më mirë?

Nxënësit krahasojnë dhe gjykojnë zgjidhjet e tyre

5.4 Konferenca

Anëtarët e komunitetit bien dakord për një kuadër rregullash

Kapitulli 5

Rregullat dhe ligji

Cilat rregulla na shërbejnë më mirë?

"Rregullat janë mjete" - një qasje konstruktiviste për të kuptuar institucionet

Ky slogan përmbledh deklaratën kyç në të cilën përqendrohet ky kapitull. Rregullat, ligjet, kushtetutat dhe Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut mund të përmbliken nën konceptin e institucioneve. Në këtë manual, institucionet shihen si produkte - njerëzit i krijuan këto institucione që të shërbejnë për një qëllim të caktuar. Në këtë kuptim, "rregullat - ose po të flasim në përgjithësi, institucionet - janë mjete".

Institucionet janë mjete që shërbejnë për qëllime të tilla si këto në vijim:

- Ato zgjidhin problemet serioze në shoqëri;
- Ato neutralizojnë burimet potenciale të konfliktit, pasi prodhojnë stabilitet dhe siguri;
- Ato përcaktojnë marrëdhëniet e pushtetit mes grupeve me interesa të ndryshme në shoqëri; ato pastaj mund të mbrojnë të dobët, ose të japin ekskluzivisht mjetet e pushtetit tek një grup, apo edhe individ i caktuar.

Prandaj, për të kuptuar institucionet ne duhet të kuptojmë qëllimin ose interesin që krijuesit e tyre kishin në mendje. Institucionet janë sisteme komplekse për të zgjidhur problemet komplekse. Ato dalin nga proceset e negociimit dhe konfliktit, revolucionit apo reformës. Në demokraci, zhvillimi institucional është një proces i të mësuarit kolektiv që vetëzhvillohet në një kuadër të rregullave procedurale, kështu që kushtetuta duhet të modifikohet me kujdes dhe me përgjegjësi.

Nxënësit kuptojnë institucionet përmes hartimit të një institucioni

Ky depërtim kyç - dimension i konstruktivist në zhvillimin institucional - është reflektuar në detyrën kryesore të këtij kapitulli. Nxënësit përballen me një problem politik dhe kanë për detyrë të sajojnë një kuadër rregullash për ta zgjidhur. Ata bëhen të vetëdijshëm për problemet që krijuesit e institucioneve duhet të përballin dhe mund të analizojnë kushtetutën dhe ligjet e vendit të tyre dhe të drejtat e njeriut, me një sy të mprehtë, duke u fokusuar në qëllimin e institucioneve, në vend të copave të izoluar të rregullave dhe rregulloreve.

Ky version i kapitullit 5 është projektuar si një zgjatim i kapitullit 4, por mund të përdoret gjithashtu si një kapitull e veçantë me katër mësim (shih më poshtë për detaje të mëtejshme për këtë alternativë). Të dy variantet vendosin të njëjtën detyrë dhe përqendrohen në të njëjtën çështje. Problemi me të cilin do të përballen nxënësit është se si një komunitet i peshkatarëve duhet të menaxhojë në mënyrë të qëndrueshme burimet e tyre të përbashkëta, sasinë e peshqve në një liqen (për një model të qëllimeve të qëndrueshmërisë, shiko Fletën e punës së nxënësit 4.2). Të paktën, duhet të zgjidhen këto katër probleme:

1. Si mundën peshkatarët të shmangin mbipeshkimin dhe shkatërrimin e sasisë së tyre të peshkut?
2. Si mundën peshkatarët të arrijnë një prodhim maksimal?
3. Si mundën peshkatarët të arrijnë një shpërndarje të drejtë të të ardhurave të tyre?
4. Si mundën peshkatarët të arrijnë këto qëllime në një afat të gjatë, sot dhe në të ardhmen?

Nxënësit e dinë çelësin për zgjidhjen e këtyre problemeve. Fleta e punës së nxënësit 4.4 jep shifrat për të sasinë optimale të qëndrueshme të peshkut (42 ton). Peshkatarët kanë nevojë për një kuadër rregullash që të kontrollojë sjelljen e tyre për të arritur këto qëllime. Detyra e nxënësit është që të hartojë këtë kornizë. Përgjithësisht, ata mund të zgjedhin qasjen e tyre midis "shtetit" dhe "kontratës". Të dyja kanë pikat e tyre të forta dhe të metat e tyre (shih fletën e punës së nxënësit 5.2).

Të dyja qasjet, në disa raste, kanë ecur me sukses dhe, në disa të tjera, të dyja kanë dështuar në të tjera.¹⁴ Për të qenë të sigurtë nëse zgjidhja e nxënësve ecën ose jo, ajo duhet vënë në provë, që do të thotë luajtja e disa rundeve të lojës së peshkimit (shih kapitulli 4) në një zgjerim të kësaj njësie. Për këtë arsye, kapitujt 4 dhe 5 mund të kombinohen për të siguruar një laborator për krijim institucionesh dhe menaxhim të burimeve të qëndrueshme - një projekt interesant, por që kërkon shumë kohë.

Kapitulli - një model i realitetit

Ashtu sikundër kapitulli 4, ky kapitull është konceptuar gjithashtu si një lojë. Nxënësit janë larguar nga kapitulli 4 me një ide për të zgjidhur problemin e mbipeshkimit, duke përvetësuar qëllimin e qëndrueshmërisë (shih fletën e punës së nxënësit 4.2). Ata kanë diskutuar se çfarë tipi i kuadrit institucional do të ishte i përshtatshëm (mësimi 4), por nuk e kanë hulumtuar këtë çështje në thellësi. Ky version i kapitullit 5 është një vazhdim i lojës së peshkimit, por me një fokus të ndryshëm: cilat rregulla ose ligje i shërbejnë më mirë komunitetit të peshkimit?

Kapitulli 5 simulon procesin e hartimit dhe të rënies dakord për një kornizë institucionale për komunitetin e peshkimit. Prandaj nxënësit marrin përsëri rolet e tyre si anëtarë të komunitetit të peshkimit, por detyra e tyre është e ndryshme. Ata do të hartojnë një kuadër rregullash. Ky është një model që redukton kompleksitetin, me qëllim që të përqendrohemi në aspekte të caktuara që janë të rëndësishme për problemin që po studiohet. Kjo lojë nuk bën përjashtim. Këtu, lojtarët nuk duhet të shqetësohen për peshkimin dhe sigurimin e jetesës së tyre. Nuk ka fuqi të jashtme që të ndërpresë diskutimet e tyre. Modeli i lojës fokusohet në krijimin e një kuadri rregullash. Ashtu si në të vërtetë, negociatat mund të dështojnë - lojtarët mund të mos arrijnë një marrëveshje. Në këtë aspekt, kriteret e suksesit për negociatën politike dhe procesin e të mësuarit në EQD/EDNJ ndryshojnë. Nxënësit mund të mësojnë shumë nga dështimi i tyre në arritjen e një marrëveshje.

Roli i mësuesit - menaxher i lojës dhe drejtues

Si menaxher loje, mësuesi ka (akoma) më pak të dhëna për të ofruar se sa gjatë lojës së peshkimit. Ai vepron si menaxher kohe, për t'i dhënë strukturën procesit. Përndryshe, një lojë e tillë nuk do të mund të zhvillohet në klasat e EQD/EDNJ. Mësuesi nuk duhet të nxisë nxënësit që të bëjnë zgjedhje të caktuara. Procesin e vendimmarrjes është pa përfundim të caktuar - ai mund të dështojë, nëse nxënësit nuk bien dakord për një draft kuadër, pasi këtu janë të mundshme zgjedhje të ndryshme. Arsyet e nxënësve për zgjedhjet e tyre janë aq interesante sa edhe vetë rezultati.

Si të përdorin kapitullin 5 si një kapitull të veçantë me katër mësim

Dizajni bazë i kapitullit mbetet i njëjtë. Ndryshimet e mëposhtme lejojnë njësinë që të përdoret si një kapitull me katër mësim:

- Nxënësit veprojnë më shumë si këshilltarë për komunitetin e peshkimit se sa si qytetarë. Këshilltarët formojnë ekipe për hartimin e kornizave të rregullave, i diskutojnë ato dhe, në fund, bien dakord për modelin që duan të sugjerojnë për komunitetin.
- Mësimi i parë i përkushtohet studimit të problemit. Nxënësve iu është dhënë historia e rastit për konfliktin për peshkimin (Fleta e punës së nxënësit 4.1, dhe zgjidhja e problemit të qëndrueshmërisë - Fletë e punës së nxënësit 4.2, 4.4). Nxënësit, për këtë arsye, nuk është e nevojshme të zgjidhin këtë problem, por mund të përqendrohen në çështjen e rregullave, në mnyrë që peshkatarët të mund të inkurajohen, kontrollohen apo edhe të detyrohen, për të

¹⁴ Shih Elinor Ostrom, *Governing the Commons. The evolution of institutions for collective action*, Cambridge University Press 1990

mbështetur qëllimin e peshkimit të qëndrueshëm. Nxënësit duhet të merren edhe me çështjen e pronës.

Me këto ndryshime, njësia mund të ndjekë dizajnin e sugjeruar për versionin e integruar të kapitullit 5.

Zhvillimi i Kompetencave: lidhje me kapitujt e tjera në këtë vëllim

Çfarë tregon kjo tabelë?

Titulli i këtij manuali, *Pjesëmarrja në demokraci*, përqendrohet në kompetencat e qytetarit aktiv në demokraci. Kjo matricë tregon potencialin e efekteve të sinergjisë midis kapitujve në këtë manual. Matrica tregon se çfarë kompetencash janë zhvilluar në kapitullin 5 (rreshti i theksuar në tabelë). Kolona e kufizuar me kornizë të theksuar tregon kompetencat e vendimmarrjes dhe veprimit politik, të theksuara për shkak të lidhjeve të tyre të ngushta me pjesëmarrjen në demokraci. Rreshtat e mëposhtme tregojnë lidhjet me kapitujt e tjera në këtë manual: çfarë kompetencash janë zhvilluar në këto kapitull që mbështesin nxënësit në kapitullin 5?

Si mund të përdoret kjo matricë

Mësuesit mund të përdorin këtë matricë si një mjet për planifikimin e klasave të tyre EQD/EDNJ në mënyra të ndryshme.

- Kjo matricë ndihmon mësuesit që kanë marrë pjesë vetëm në disa ore mësimi në EQD/EDNJ: Mësuesi mund të zgjedhë vetëm këtë kapitull dhe të heqë të tjerat, pasi ai e di se disa kompetenca kyçe janë zhvilluar, në një masë të caktuar, në këtë kapitull - për shembull, analiza e një problemi, duke gjykuar efektin e rregullave dhe duke eksploruar rëndësinë e përgjegjësisë personale.
- Matrica ndihmon mësuesit të përdorin pasojat sinergjike që ndihmojnë nxënësit të trajnohen në kompetenca të rëndësishme në mënyrë të përsëritur, në kontekste të ndryshme që janë të lidhura në shumë mënyra. Në këtë rast mësuesi zgjedh dhe kombinon disa njësi.

Kapitujt	Dimensionet e zhvillimit të kompetencave			Qëndrimet dhe vlerat
	Analiza dhe gjykimi politik	Metodat dhe aftësitë	Vendimmarrja dhe veprimi politik	
5. Rregullat dhe ligji	Projekti bazë i kuadrit institucional dhe urdhëresat e pronës	Puna në ekip, menaxhimi i kohës Krahasimi Zgjedhja	Kontrata shoqërore ose marrëveshja për sugjerimin e një mundësie tjetër	Vlerësimi i rregullave dhe ligjeve në konfliktet civilizues
4. Konflikti	Mungesa e rregullave krijon konflikt		Përballja me kushtet informale të interesave në konflikt	
2 Përgjegjësia	Ushtrimi i lirisë kërkon një kuadër të rregullave për të mbrojtur të dobët		Trajtimi i dilemave, prioritetet	Ndërgjegjësimi për pasojat e vendimeve tona
8. Liria	Vlerësimi i dimensionit kulturor të demokracisë	Debati, argumentimi i një qëndrimi	Liria dhe kufizimi i saj	Njohja reciproke
6. Qeveria dhe politika	Rregullat dhe ligjet janë mjete të		Kompromisi, prova e gabimi në proceset e	

	rëndësishme për të zgjidhur problemet dhe konfliktet		vendimmarrjes	
--	--	--	---------------	--

KAPITULLI 5: Rregullat dhe ligji - Cilat rregulla na shërbejnë më mirë? Një lojë vendimmarrjeje

Tema e mësimit	Trajnimi i kompetencave /objektivat e të mësuarit	Detyrat e nxënësve	Materialet dhe burimet	Metoda
Mësimi 1 dhe 2 Pse një komunitet ha nevojë për rregulla?	Të menduarit analitik, planifikimi i detyrës. Identifikimi i një problem politik. Një kuadër i rregullave është shtylla kurrizore institucionale e një komuniteti. Hierarkia dhe rrjetet - dy sisteme rregullash; prona publike dhe private.	Nxënësit hartojnë një kuadër rregullash për komunitetin e tyre. Nxënësit përgatisin prezantimet e tyre.	Fletët e punës së nxënësit 5.1, 5.2, 5.4. Tabelë dhe lapustila, fletë transparente ose fletë pune.	Lojë me vendimmarrje. Punë me projekt.
Mësimi 3 Çfarë rregullash na shërbejnë më mirë?	Të menduarit analitik: krahasim i drejtuar nga kriteret. Gjykimi: përzgjedhja e kriterëve dhe qëllimeve. Qëndrimet dhe vlerat: njohja reciproke. Efikasiteti, kontrolli i pushtetit, zbatimi i rregullave, mundësia, drejtësia.	Nxënësit krahasojnë dhe gjykojnë draftet e tyre. Detyrë shtëpie: nxënësit marrin vendimet e tyre për draftin kuadër dhe projekt rregullat për konferencën.	Fletët e punës së nxënësit 5.3, 5.4. Tabelë.	Prezantime. Diskutim.
Mësimi 4 Konferenca	Marrja e një vendimi. Kompromisi, konsensus	Nxënësit përpiqen të arrijnë një vendim unanim. Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre.	Fletët e punës së nxënësit 5,4-5,6.	Votim. Leksion i mësuesit dhe diskutim.

Mësimet 1 dhe 2

Pse një komunitet ka nevojë për rregulla?

Rregullat janë mjete për të zgjidhur probleme

<p>Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimet.</p> <p>Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.</p> <p>Objektivi i mësimet tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.</p> <p>Detyra e nxënësit, së bashku me metodën, formojnë bërthamën e procesit mësimor.</p> <p>Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimet.</p> <p>Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.</p>	
Trajnimi i kompetencës	Punë me projekt (bashkëpunimi, menaxhimi i kohës, të mësuarit individual, orientimi i produktit, zgjidhje problemesh). Të menduarit analitik, planifikim detyre, identifikimi i një problemi politik.
Objektivat e të mësuarit	Rregullat dhe ligjet janë mjete të fuqishme për të ndikuar dhe kontrolluar sjelljen e njeriut. Një shoqëri pa një kuadër rregullash mund të ndikohet nga konflikte të pakontrolluara midis anëtarëve të saj. Një kuadër rregullash përbën shtyllën kurrizore institucionale të një komuniteti. Zgjidhje themelore: hierarkia dhe rrjetet - dy sisteme rregullash; prona publike dhe private.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit hartojnë një kuadër rregullash për komunitetin e tyre.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 5.1, 5.2, 5.4. Tabela dhe lapustila, projektor ose broshura.
Metoda	Lojë vendimmarrjeje, punë me projekt.
Koha në dispozicion (Mësimi 1)	1 Mësuesi paraqet detyrën. 20 min
	2. Nxënësit formojnë grupe dhe punojnë për projektin e tyre. 20 min
Koha në dispozicion (Mësimi 2)	3. Nxënësit punojnë në projektin e tyre. 40 min

Informacion

Zhvillimi i lojës ndjek parimin e mësimet me anë të objektivave: nxënësit përballen me një problem dhe duhet të gjejnë një zgjidhje. Ata informohen në lidhje me fazat e procesit dhe afatin kohor, dhe pastaj punojnë individualisht.

Loja kërkon nga nxënësit që të rimarrin rolin e tyre si anëtarë të komunitetit të peshkimit dhe të bëhen lojtarë edhe një herë, deri në mësimin 4. Megjithatë, tani nxënësit janë duke vepruar në një nivel të ndryshëm reflektimi dhe me një detyrë të re. Presioni më i fuqishëm kohor, siç ishte rasti gjatë lojës se peshkimit, nuk është më problem.

Detyra e tyre e re është për të hartuar një kuadër të rregullave. Një detyrë e tillë ka një dimension

politik: lojtarët duhet të marrin një vendim, pasi komuniteti nuk mund të mbijetojnë pa një sërë rregullash. Nxënësit përjetojnë politikën si një çështje praktike. Për të shmangur zgjidhjet e diskutueshme, grupet duhet të përfshijnë anëtarë nga të gjitha fshatrat e peshkimit për të marrë pikëpamjet dhe përvojat e ndryshme në konsideratë.

Mësuesi kryen rolin e një menaxheri loje. Menaxherët e materialeve shkojnë te mësuesi për të marrë materialet e tyre të punës. Në fillim të mësimit të dytë, mësuesi merr fjalën për pesë minuta.

Gjate kësaj kohe, mësuesi shpërndan draft rregullat për konferencën në mësimin 4. Duke sqaruar procedurën para konferencës, mësimi 4 do të zhvillohet normalisht dhe do të ketë kohë të mjaftueshme në dispozicion për fazën e reflektimit, e cila është me rëndësi të madhe në të mësuarit me detyra. Nëse nxënësit kanë ndonjë pyetje ose sugjerim për të përmirësuar rregullat, ato mund t'i paraqesin këto pika gjatë mësimit të dytë dhe të vendosin së bashku me mësuesin se si ta trajtojnë çdo pikë.

Përshkrimi i mësimit 1

1. Mësuesi prezanton detyrën

Nxënësit diskutojnë përvojën e tyre në lojën e peshkimit

Mësuesi përfshin nxënësit menjëherë, duke i shtyrë ata që të kujtojnë përvojën e tyre në lojën e peshkimit:

1. Përshkruani problemet që keni hasur në lojën e peshkimit.

Nga nxënësit mund të pritet që t'i referohen qëllimeve të qëndrueshmërisë. Në varësi të asaj që është diskutuar dhe kuptuar prej tyre, ata do të flasin për vështirësitë në balancimin e këtyre qëllimeve dhe arritjen e tyre gjatë periudhave të gjata kohore. Përgjigjet mund të jenë të larmishme. Nxënësit mund të përgjigjen me njëri-tjetrin, ndërsa mësuesi kryeson raundin e komenteve të tyre.

2. Jepni mendimin tuaj për përpjekjet për zgjidhjen e këtyre problemeve.

Kjo pyetje përfshin çdo gjë: qëllimet e lojtarëve, mënyrën e tyre të komunikimit, dëshirën dhe aftësinë për të bashkëpunuar, sa mirë e kanë kuptuar problemin, rezultatin përfundimtar - sukses apo dështim. Nëse është e nevojshme, mësuesi redukton fokusin e kësaj pyetje të gjerë. Nga nxënësit mund të pritet që të trajtojnë mungesën e rregullave të qarta. Në varësi të vendimet të tyre, ata mund të përpiqen të zhvillojnë rregulla të tilla.

Nxënësit mund të sugjerojnë edhe qasje të caktuara: rregullat kërkojnë autoritet shtetëror ose veprojnë më mirë në rrjetet e vogla, me vendosjen e rregullave joformale. Ata mund të kenë menduar edhe për çështjen e pronësisë private apo publike të rezervave të peshkut. Mësuesi merr shënim komentet, pasi ato mund të jenë të lidhura me Fleta e punës së nxënësit 5.2.

Mësuesi përshkruan detyrën.

Bashkebisedimi fillestar ka siguruar kontekstin për detyrën. Mësuesi shpjegon se komuniteti i peshkimit ka pësuar probleme të tilla të rënda për shkak të mungesës së një kornize të përcaktuar në mënyrë të qartë të rregullave që përcaktojnë mënyrën, dhe ndoshta edhe qëllimin e bashkëveprimit.

Përvoja e nxënësve në lojën e peshkimit mund të përgjithësohet:

- Nuk ka shoqëri njerëzore pa konflikt.
- Nuk ka shoqëri njerëzore që mund të mbijetojë pa bashkëpunim.
- Nuk ka komunitet që mund të bashkëpunojë ose zgjidhë konfliktet e saj në mënyrë paqësore pa një kuadër institucional të rregullave.
- Këto rregulla mund të imponohet me ligj, por zgjidhje alternative janë të mundshme.

Nxënësit tani mund të eksplorojnë cilat rregulla i shërbejnë më mirë komunitetit. Ata kthehen në rolet e tyre si anëtarë të komunitetit të peshkimit, por tani loja është e ndryshme. Ata veprojnë si krijuesit e rregullave. Ata formojnë grupe dhe hartojnë rregulla, i krahasojnë dhe gjykojnë ato, dhe në një konferencë, në përfundim votojnë për të miratuar një kuadër rregullash për komunitetin e tyre të peshkimit.

Orari për marrjen e vendimeve

Nxënësit marrin Fletën e punës së nxënësit 5.1.

Mësuesi shpjegon se loja është një model i një procesit të vendimmarrjes politike – në mënyrë të veçantë, që ka të bëjë me futjen e rregullave themelore, e jo një proces që ndodh në një kuadër të paravendosur.

Loja vazhdon deri në mësimin 4, kur nxënësit dalin jashtë lojës dhe reflektojnë për përvojën e tyre. Fleta e punës e nxënësit 5.1 përshkruan rendin e ditës, dhe jep disa informacione se pse kjo metodë e veçantë loje është përdorur këtu. Në lojë, ashtu si në realitet, ajo që e bën një kornizë të mirë për komunitetin është një pyetje praktike, jo akademike. Nxënësit duhet të marrin një vendim.

Mësuesi shpërndan Fletaën e punës së nxënësit 5.2, si një udhëzues për disa pyetje kyç. Nëse nxënësit kanë trajtuar ndonjë pikë gjatë bashkëbisedimit, që mund të ketë lidhje me Fletën e punës së nxënësit, mësuesi i vë në dijeni nxënësit për këtë.

Kur nxënësit janë gati për të filluar, ata formojnë grupe.

2. Nxënësit punojnë në projektin e tyre (mësimet e 1 dhe 2)

Nxënësit formojnë grupe me 4-6 persona. Me radhë, anëtarët e çdo ekuipazhi peshkimi shkruajnë emrat e tyre në listat në dërrasën e zezë ose në tabelë, duke u siguruar që ekuipazhi i tyre përfaqësohet nga të paktën një anëtar i secilit grup. Mësuesi shpjegon se është e rëndësishme marrja parasysh e përvojave dhe këndvështrimeve të ndryshme të katër ekipeve. Mësuesi merr shënim anëtarët e grupeve.

Fillimisht, anëtarët e grupit caktojnë detyrat themelore: 1-2 prezantues, 1-2 shkruer, përgjegjësi i grupit (drejtues), menaxher materialesh dhe kohe, vëzhgues. Grupet takohen në tavolina të vendosura sa më larg njëra-tjetrës. Menaxherët e materialeve mbledhin materialet për grupet e tyre.

Nxënësit punojnë në grupe gjatë gjysmës së dytë të mësimit 1 dhe gjatë mësimit 2.

Ata janë të lirë të planifikojnë punën e tyre, duke përfshirë detyrat e shtëpisë.

Përshkrimi i mësimit 2

Nxënësit ndajnë zgjedhjet e tyre kryesore

Në fillim të mësimit 2, mësuesi kërkon që çdo grup të raportojë zgjedhjet e tyre themelore - hierarki ose rrjet - ose sistem të përzier. Pronësia e rezervave të peshkut duhet të jetë private apo publike? Nëse dy ose më shumë grupe kanë bërë të njëjtat zgjedhje, mësuesi i inkurajon ata për të ndarë rezultatet e tyre gjatë mësimit. Shkëmbime të tilla mund të jenë shumë të dobishme në konferencë, pasi modele të ngjashme mund të bashkohen në një.

Grupet që dëshirojnë të vazhdojnë të punojnë më vete nuk duhet të shqetësohen.

Të bihet paraprakisht dakord për rregullat procedurale

Pasi mësuesi ka marrë fjalën në fillim të mësimit të dytë, ai shpërndan Fletën e punës së nxënësit 5.4 dhe kërkon nga grupet që të lexojnë draftet dhe të vendosin nëse ato janë të pranueshme. Në fund të mësimit, grupeve do t'u kërkohej të votojnë. Nxënësit duhet t'i shprehin kundërshtimet ose pyetjet që mund të kenë gjatë mësimit.

Grupet përgatisin prezantimet

Menaxherët e materialeve i mbledhin ato për prezantim gjatë mësimit.

Mësuesi nuk ndërhyr në qoftë se një grup është i vonuar. Ai mund t'i kujtojë grupit se është përgjegjësi e nxënësve që të kenë prezantimin e tyre të gatshëm, para se të fillojë mësimi i tretë, i cili lejon disa korrigjime të fundit në shtëpi.

Mësuesi u kërkon shkruesve që të përgatisin një dokument përfundimtar - me shkrim ose të printuar me një kompjuter - që mund të nënshkruhet nga të gjithë anëtarët e komunitetit (shih rregullat procedurale në fletën e punës së nxënësit 5.4).

Mësimi 3

Cilat rregulla na shërbejnë më mirë?

Nxënësit krahasojnë dhe gjykojnë zgjidhjet e tyre

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Të menduarit analitik: Krahasim sipas kriterëve.	
Objektivat e të mësuarit	Efikasiteti, kontrolli i pushtetit, zbatimi i rregullave, realizueshmëria, drejtësia.	
Detyrat e nxënësve	Nxënësit krahasojnë dhe gjykojnë draftet e tyre. Detyrat e shtëpisë: nxënësit marrin vendimet e tyre për draftkornizën dhe hartimin e rregullave për konferencën.	
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 5.3, 5.4; tabela.	
Metoda	Prezantimi.	
Koha në dispozicion	1. Nxënësit paraqesin zgjidhjet e tyre. min	20
	2. Nxënësit krahasojnë draftet. min	15
	3. Nxënësve u jepen dy detyra shtëpie. min	5

Informacion

Mësuesi mund të parashikojë përafërsisht rrugën që do të ndjekin nxënësit, por jo më shumë. Të dhënat janë po aq të reja për të, sa edhe për nxënësit. Ata përballen me pyetje të vështira që kanë pasur përgjigje të ndryshme, siç e tregon historia dhe krahasimi i sistemeve të pranishme politike. Anëtarët e komunitetit janë në kërkim të një zgjidhje që i shërben atyre në mënyrën më të mirë. Ata bien dakord për qëllimin por mund të kenë ide të ndryshme se si ta arrijnë atë.

Ky mësim është një ushtrim në kulturën politike demokratike.

Mësuesi duhet të nxisë nxënësit të krahasojnë dhe të gjykojnë cilësinë analitike dhe praktike të marrëveshjeve dhe të bëjë të njëjtën gjë vetë. Nxënësit duhet të kuptojnë se preferencat për një qasje të veçantë në hartimin institucional janë shpesh herë të lidhura me përvojën dhe vlerat. Këto nuk janë të hapura për diskutim apo arsyetim. Nxënësit duhet të inkurajohen për t'i shprehur ato, në një mjedis të njohjes reciproke. Nëse komuniteti e aprovon projektin e tyre është një çështje tjetër.

Përshkrimi i mësimit

1. Nxënësit paraqesin zgjidhjet e tyre

Grupet paraqesin projektet e tyre me radhë. Të gjithë nxënësit përdorin Fletën e punës së nxënësit 5.3 si mjet krahasues.

Radha e prezantimit: grupe që ndajnë zgjedhje themelore të përbashkëta i japin prezantimet e tyre njëri pas tjetrit, pasi ato mund të krahasohen më lehtë. Në këtë rast, dy alternativat themelore mund të dalin shpejt në pah.

2. Nxënësit krahasojnë draftet

Fleta e punës së nxënësit 5.3 jep kriteret për krahasim. Këtu janë disa kombinime të mundshme, por krijimtaria e nxënësve mund të japë rezultate të tjera!

A. Bazat

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4
Modeli i qeverisjes	Autoritet shtetëror	Autoritet shtetëror	Rrjete	Model i përzier
Forma e pronësisë	Pronë publike	Pronë private	Pronë publike	Pronë private
Prirja	Ekonomia e planifikuar e centralizuar ose3 "diktatura e gjelbër	" Tregu konkurrues (kapitalizmi) + "shtet i fortë" (modeli perëndimor)	Modeli kantonal, kooperativa autonome	Kooperativë gjysmë-autonome; rregullat për shpërndarjen e peshkut të tepërt në kooperativë

B. Rregullat

Nuk ka asnjë lidhje të qartë midis modeleve të caktuara me rregulla të caktuara. Shumë kombinime të ndryshme janë të mundshme. Disa nga pikat më të rëndësishme janë shfaqur edhe në Fletën e punës së nxënësit 5.3

- A është përcaktuar një qëllim?
- Kush e ka fuqinë për të marrë vendime?
- A janë siguruar mjete për zbatimin e rregullave?
- A janë përfshirë masa kundër keqpërdorimit të pushtetit?
-

3. Nxënësit diskutojnë draftet

Në diskutim, nxënësit zbatojnë kriteret e tyre tek modelet. Ata mund të preferojnë modele që kanë të përbashkët qasjen bazë të modelit të tyre, kështu që arsyet për këto zgjedhje do të debatohen. Megjithatë, ka, disa kritere sipas të cilave mund të gjykohen të gjitha modelet. Nëse ato nuk trajtohen nga nxënësit, i takon mësuesit ta bëjë këtë:

- Qëllimi i qëndrueshmërisë: a i mbështet draft korniza peshkatarët në arritjen e qëllimeve të qëndrueshmërisë? (Shih Fletën e punës së nxënësit 4.1.)
- Realizueshmëria: a është sistemi i rregullave mjaftueshëm i thjeshtë për t'u kuptuar dhe përdorur në praktikë?
- Drejtësia: a janë rregullat e drejta?
- Demokracia dhe të drejtat e njeriut: a i kanë përmbushur rregullat standartet e demokracisë dhe të drejtave të njeriut?
- Legjitimitimi: një vendim unanim në kuadër të rregullave është shumë i dëshirueshëm. A munden anëtarët e komunitetit të bien dakord për një seri rregullash?

4 Detyrat e shtëpisë: nxënësit bëjnë zgjedhjen e tyre

Mësuesi i jep fund diskutimit disa minuta përpara se të mbyllet mësimi. Ai vepron si menaxher loje ose procesi dhe i shpjegon nxënësve se në mësimin përfundimtar, anëtarët e komunitetit do të takohen në një konferencë për të miratuar një kuadër rregullash.

Nxënësit kanë dy detyra për të përgatitur për konferencën:

Detyra nr 1: zgjedhja e një projekti-kornizë

Nuk do të ketë më kohë për një diskutim të detajuar. Detyra e shtëpisë e nxënësve është të ndajnë mendjen. Një vendim duhet të merret, për këtë arsye ata duhet të jenë të gatshëm për kompromis. Një kuadër që përmbush disa kritere të rëndësishme është më mirë se alternativa e vazhdimit pa një të tillë.

Ata mund t'i japin përparësi disa drafteve ose kritereve të caktuara themelore dhe të gjejnë zgjedhjen e tyre në këtë mënyrë.

Ata duhet të përgatisin një deklaratë të shkurtër për anëtarët e tjerë të komuniteti, për të miratuar modelin e tyre të preferuar.

Detyra nr 2: pranimi ose modifikimi i rregullave procedurale për konferencën

Mësuesi shpjegon:

Jo vetëm vetë komuniteti, por edhe një takim i rëndësishëm si konferenca e komunitet kërkon një kuadër të rregullave. Anëtarët duhet të bien dakord për këto rregulla para se të fillojnë me vetë konferencën. Pa një marrëveshje të tillë paraprakisht, mund të lindin situata të vështira nëse anëtarët nuk mund të bien dakord se si duhet të kryhet ose të numërohen një votim.

Fleta e punës së nxënësit 5.4 përmban një projekt grup të rregullave procedurale. Ato do të jenë të parat në rendin e ditës, pasi ato do të zbatohen menjëherë e në vazhdim. Nxënësit duhet të formojnë opinionin e tyre: do ta pranojnë draftin si është, apo do të bëjnë ndryshime në të?

Mësimi 4

Konferenca

Anëtarët e komunitetit bien dakord për një kuadër rregullash

Kjo matricë përmbledh informacionin që i nevojitet një mësuesi për planifikimin dhe zhvillimin e mësimi.

Trajnimi i kompetencave i referohet drejtpërdrejt EQD/EDNJ.

Objektivi i mësimi tregon atë që nxënësit njohin dhe kuptojnë.

Detyra e nxënësit, së bashku me **metodën**, formojnë bërthamën e procesit mësimor.

Materialet në listën e plotë e mbështetin përgatitjen e mësimi.

Koha në dispozicion na jep një udhëzues të përafërt për menaxhimin e kohës së mësuesit.

Trajnimi i kompetencës	Marrja e një vendimi.
Objektivat e të mësuarit	Kompromisi, konsensus për kornizën.
Detyrat e nxënësve	Nxënësit përpiqen të arrijnë një vendim unanim.
Materialet dhe burimet	Fletët e punës së nxënësit 5.4-5.6.
Metoda	Votimi. Leksioni i mësuesit dhe diskutim.
Koha në dispozicion	1. Nxënësit mbajnë konferencë. 20 min
	2. Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre. 20 min

Informacion

Për nxënësit, pjesëmarrja në një konferencë për një kushtetutë, për themelin e shtetit, është një ushtrim në pjesëmarrjen në demokraci. Nxënësit kryejnë rolin e ligjvënësve kushtetues. Konferenca, në vetvete, kërkon një kuadër rregullash që nxënësit duhet ta miratojnë, para se ajo të fillojë. Duke i dhënë strukturë procedurës, nxënësit mund të marrin përgjegjësi të plotë, madje edhe drejtimin e saj.

Të mësuarit në bazë detyre kërkon gjithmonë reflektim. Nxënësit mund të mësojnë duke bërë, vetëm në qoftë se mendojnë për atë që po bëjnë, ose atë që kanë bërë. Çfarë rëndësie ka? Faza e reflektimit jep njohuri kyçe. Nxënësit kuptojnë se çfarë mund të përgjithësohet. Në këtë radhë të mësuarit, ata mësojnë përse komuniteteve u nevojitet një kornizë institucionale për të mbijetuar, dhe se çfarë problemesh dhe rreziqesh duhet të kontrollohen kur u jepet pushtet autoriteteve.

Për këtë kapitull, ne sugjerojmë një leksion të shkurtër nga ana e mësuesit, për të fokusuar këtë pasuri njohurish. Nxënësit i përgjigjen kësaj të dhëne me anë të një raundi diskutimi dhe një pyetësori.

Përshkrimi i mësimit

Organizimi i klasës

Në të dy pjesët e mësimit - konferenca dhe reflektimi - nxënësit janë të ulur në një rreth, pa tavolina ose në tavolinat e tyre në formë katrore. Kryetari ulet në tavolinën e mësuesit, pranë tabelës së zezë.

1. Nxënësit organizojnë konferencën

Nxënësit organizojnë konferencë sipas rregullave për të cilat kanë rënë dakord. Mësuesi shikon dhe dëgjon. Ai ndërhyt vetëm në rastet kur nxënësit përballen me probleme shumë serioze (për shembull, me argumente rreth mënyrës se si duhet të zbatohen rregullat).

Mësuesi vëzhgon nxënësit tek veprojnë në rolet e tyre. Ai përdor mundësinë për të përshtatur leksionin pasardhës sipas përvojës së nxënësve.

2. Nxënësit reflektojnë për përvojën e tyre

Mësuesi përmbledh kapitujt 4 dhe 5 në një leksion

Nxënësit marrin Fletën e punës së nxënësit 5.5, para leksionit. Në këtë leksion, mësuesi shqyrton se çfarë ka ndodhur në dy lojërat, loja e peshkimit dhe loja e vendimmarrjes. Ata modelojnë një proces historik, në të cilin një shoqëri përparon në një komunitet me një kuadër institucional rregullash. Në varësi të zgjedhjes që ka bërë konferenca, shoqëria tani mund të ketë themeluar një shtet, me një kushtetutë dhe kompetenca të përcaktuara qartë të legjislacionit dhe zbatimit të ligjit. Anëtarët e komunitetit mund të kenë zgjedhur edhe një qasje rrjeti (network), ndoshta për të shmangur problemin e abuzimit me pushtetin. Mësuesi përshtat leksionet sipas rezultateve të lojës. Përveç kësaj, nxënësit përpiqen për të kapërcyer burimin e konfliktit të përhershëm në komunitetin e peshkimit, duke përkufizuar një politikë të qëndrueshmërisë.

Ky është, në thelb, një proces modernizimi. Lojërat tregojnë paralele të rëndësishme të realitetit shoqëror dhe historik, por edhe dallime të rëndësishme (shih konkluzionet).

Nxënësit i përgjigjen mësimit

Një mësim i tillë u jep nxënësve ushqim për të menduar. Ata i dinë të gjitha faktet nga kënvështrimi i tyre gjatë lojës. Çka është e re dhe e rëndësishme për reflektimin e tyre, është ajo që mund të përgjithësohet dhe të zbatohet për çështje dhe detyra të tjera.

Nxënësit duhet të jenë të lirë të bëjnë pyetje kur nuk kuptojnë diçka dhe të bëjnë komente rreth atyre me çfarë bien dakord ose jo.

Ata mund të ngrenë pyetje për pikat që u interesojnë. Kjo ndihmon që mësuesi dhe nxënësit të planifikojnë mësimet dhe kapitujt të tjerë së bashku. Për shembull, çfarë mund të mbulohet në kapitujt e tjerë, në këtë manual? Çfarë mund të lidhet me kërkesat kurrikulare? Sa kohë është në dispozicion? A janë nxënësit të interesuar në një detyrë kërkimore?

Ndoshta nxënësit sugjerojnë të riluajnë lojën e peshkimit ose disa raunde më shumë, duke përdorur nivelin që ata kanë arritur tani të reflektimit dhe të kuptuarit.

Nxënësit japin komentet e tyre personale

Mësuesi shpërndan Fletën e punës së nxënësit 5.6. Ky është një pyetësor që ndihmon nxënësit të reflektojnë për procesin e tyre të të mësuarit. Këto i japin mësuesit informacione të rëndësishme për të përmirësuar punën e tij në të ardhmen. Nëse nxënësit kanë një dosje, ky pyetësor duhet të vendoset atje.

Nëse mësuesi dëshiron t'i lexojë pyetësorët, atëherë nxënësit mund të ndihen më të sigurt nëse mund të përgjigjen në mënyrë anonime.